

CASA PRAGUL CERULUI

Rezumat

Casa – Pragul Cerului reprezintă o provocare datorită complexității ei, vastității ei și de aceea am încercat să o abordez din mai multe perspective: antropologică, etnologică, etnografică și arhitecturală. Tema tratează casa din punct de vedere temporal și atemporal. În capitolele ce formează lucrarea aprofundez toate disciplinele menționate, din această perspectivă, a casei.

Prin această lucrare doresc să readuc în contemporaneitate, în sufletul românului de astăzi, casa tradițională, de fapt, să reamintesc tradiția românească, fiindcă am sesizat o îndepărtare de credințe și tradiții, de ceea ce ne defiește pe noi ca popor. Dorința mea este de a se reintegra unele semne existente în decorurile interioare și exterioare, în propria noastră viață, fie în spațiul arhitectural, fie în amenajarea interioară sau chiar în creația plastică.

Pentru români *casa* poate reprezenta spațiul românesc cu bunurile sale și mai ales cu totalitatea valorilor spirituale existente. Acesta este motivul pentru care am mers și am aprofundat cercetarea mai ales în domeniul etnografic.

În modul meu de a concepe lucrurile, CASA este PRAGUL ce trebuie trecut, de fiecare din noi, spre propria devenire, spre evoluția colectivă, spre spiritualitate.

Cum nimic nu este întâmplător în viață și această temă a devenit opțiune datorită mai vechilor mele preocupări de cercetare, mai ales pe tărâmul artei populare, a miturilor, a simbolurilor, a arhetipurilor. Lucrarea mea de licență a avut tema „Arhetip” și am dorit să continui cercetarea începută atunci.

Am structurat această cercetare în șase capitole:

- Capitolul 1. *Casa Pragul cerului*
- Capitolul 2. *Despre casă și locuire*
- Capitolul 3. *Casa - simboluri arhetipale*
- Capitolul 4. *Simbolistica culorii în spațiul culturii tradiționale românești*
- Capitolul 5. *Casa țărănească – rapeluri în locuința urbană contemporană*
- Capitolul 6. *Creație personală*

Fiecare capitol a fost structurat în subcapitole, încercând să prezint cât mai obiectiv casa, din diferite unghiuri, iar tema aleasă să o argumentez cât mai bine.

Primul capitol *Casa Pragul cerului* are un sub capitol intitulat *Casa Pragul cerului – considerații*, unde prezint casa oscilând între sacru și profan. Există o casă laică, cea în care omul își duce existența și una cu destinație sacră, casa de rugăciune, de apropiere față de spirit, de lumea celestă, de Dumnezeu.

Casa poate fi privită ca un melanj între spirit și spațiu, între om și construcție, pentru că se poate vorbi de o definiție a omului prin casa sa.

În cel de-al doilea capitol *Despre casă și locuire* pe care l-am structurat în două subcapitole *Casa românească tradițională: perspectivă antropologică* și *Casa românească tradițională: perspectivă etnologică* juxtapun două viziuni asupra casei – cea antropologică și cea etnologică.

Am dorit să studiez mai mult viața țăranului român, dar mai ales viziunea sa asupra existenței umane, acesta fiind motivul pentru crearea unei divizări a celui de-al doilea subcapitol în: *Construcție și organizare interioară și Rit și ceremonial*.

Am cercetat tipurile de așezări umane, apoi relațiile ce se nasc între casă și satul românesc. Am constatat că fiecare zonă etnografică are propriile sale modalități și mijloace de construcție. Mergând pe firul istorie am găsit că primele forme de locuire, tradiționale, au fost bordeiele, apoi casele joase și cele înalte, omul evoluând și-a dorit o dezvoltare și în ceea ce privește tipologia construcției, dar și planimetria sa. Modalitatea de concepere m-au îndreptat către o altă zonă, cea magico-religioasă.

Această interferență cu mitul și ritul am examinat-o în *Rit și ceremonial*. Aici am descoperit practicarea unor ritualuri la construcția casei și altele care aparțin momentelor importante ale vieții, pe care le-am denumit praguri existențiale – nunta, botezul și înmormântarea. Existența diferențierilor zonale se păstrează și în acest spațiu al ritului, practicile magico-religioase diferențiindu-se prin obiectele cu încărcătură apotropaică, dar și prin modalitățile de practicare a obiceiurilor. La ridicarea casei, la temelia ei, la pereți și acoperișuri se întrebuintau anumite obiceiuri pentru echilibru în casa cea nouă, pentru prosperitatea familiei ce o va locui și pentru pace familială. Familia are un rol foarte important în existența umană, este firesc să se nască și dorința de a o proteja.

Unele ritualuri se mai practică și astăzi chiar dacă și-au pierdut în timp sensul.

Capitolul 3 consider că este un capitol ce cuprinde în esență semnele arhetipale ce se întâlnesc figurate la stâlp, fereastră, poartă, ușă și prag. L-am denumit *Casa – simboluri arhetipale* pentru că în legătură cu acest spațiu locuibil, țaranul român a creat anumite obiceiuri legate de protecția lui. Capitolul este structurat pe cinci părți – *Stîlpul, Fereastra, Poarta și Ușa, Simbolistica elementelor de arhitectură la casa tradițională și Semnele decorative*. În ultimul subcapitol am descris unele din ritualurile practicate

și care au legătură cu stâlpul, fereastra, poarta, ușa și pragul. Și pentru că m-au preocupat semnele arhetipale, am ales un număr important de semne (rozete solare și X-uri, pomul vieții, calul, pasărea, omul, vița-de-vie cu struguri, crucea, romb, cercul, peștele, șarpele, cerbul, berbecul, țapul, floarea, frânghia răsucită) ce se regăsesc în arhitectura tradițională în special, ce au fost pictate, sculptate sau incizate de către meșterii populari și le-am descris semnificația.

Capitolul 4 *Simbolistica culorii în spațiul culturii tradiționale românești* este o parte importantă a cercetării mele deoarece am vrut să evidențiez faptul că țaranul român nu a decorat numai exteriorul casei, el a acordat o mare importanță și interiorului acesteia. Am „pătruns” în interiorul casei tradiționale și am descris atât vasele de ceramică, țesăturile și cusăturile cât și obiectele de cult - icoanele

Am divizat capitolul în șapte părți, fiecare reprezentând o zonă etnografică – Oltenia, Muntenia, Banat, Transilvania, Maramureș, Dobrogea și Moldova - și am încercat să conturez felul în care fiecare regiune a tratat spațiul din punct de vedere coloristic, diferențiindu-se și totuși având și numitor comun, dragostea față de culoare.

Casa țărănească – rapeluri în locuința urbană contemporană este cel de-al cincilea capitol și l-am structurat în trei părți: *Curențe arhitecturale*, *Arhitectura românească din secolul XX* și *Locuința contemporană românească*, dorind să realizez o trecere din punct de vedere istoric prin curentele artistice în vederea creării unei punți între ele și neoromânism, curentul de factură tradițională. Nu puteam să nu menționez pe cel mai de seamă arhitect Ion Mincu.

Apoi străbătând drumul din punct de vedere istoric, am ajuns în perioada de după cel de-al Doilea Război Mondial, când începe „construcția

comunismului”. În perioada 1949-1989 s-a construit foarte mult, dar cele mai multe tipuri de construcții având o valoare mai mică din punct de vedere estetic. O dată cu pătrunderea în anii '90, viziunea arhitecților s-a modificat. Noile proiecte propuse sunt foarte interesante, concepute la cerința standardelor europene.

Unii dintre arhitecți, în proiectele lor cu influențe ale arhitecturii românești, încearcă să ne reamintească că trebuie să respectăm arta noastră tradițională și că ea poate reprezenta o sursă de inspirație.

Capitolul șase este cel de *Creația personală* și care cuprinde *proiectul inițial „Casa – Pragul Cerului”*. Acesta este alcătuit dintr-un număr de 16 lucrări, realizate în această perioadă de cercetare. Aceste compoziții reprezintă un „colaj” din semne-simbol (antropomorfe, zoomorfe, fitomorfe) și elemente figurative. . Fascinată de culoare am dorit să păstrez, într-o bună parte, cromatică din casa țărănească. Lucrările sunt anexate în cadrul acestui ultim capitol, dar au și un mic comentariu atașat la fiecare imagine în parte.

Există nenumărate modalități de a păstra filonul tradițional și de a trezi în tânăra generație respectul pentru tradiție și dragostea pentru spiritul românesc.

Prin creație putem rămâne contemporani timpului nostru dar și respectuoși față de tradiție, de abundența sa decorativă.

Ca artist plastic consider că toate aceste semne arhaice se pot constitui într-un limbaj modern al creației, ce poate fi promovat în tot arealul european.